

Ce facem cand scade piata?





Ce facem cand scade piata bursiera?

Iesiti din vara, am intrat intr-o perioada de volatilitate accentuata a pietelor bursiere globale. In definitiv, nu e o surpriza majora, pentru ca orice teorie sau statistica bursiera *reclama si astfel de perioade ca cea pe care o traversam*, dupa lungul trend de crestere bursiera parcurs in ultimii ani.

Evident, si bursa romaneasca a luat parte la acest trend, fapt evidentiat de graficul de mai jos. Ceea ce vedem este evolutia indicelui BET-TR in ultimul an de tranzactionare. La finalul verii, observam miscari mult mai puternice care au format o secventa cu doua maxime si doua minime descendente.

Ar putea fi inceputul unui trend de scadere? Este unul din scenariile conform teoriei, insa, cu siguranta este prea devreme in a concluziona acest lucru.



Cum am putea sa ne pregatim pentru a traversa in siguranta o astfel de perioada, in care miscarile cotationilor bursiere devin mai ample, mai dese si in directii contradictorii?

Sunt lucruri care trebuie facute la nivel individual, cum ar fi *retestarea nivelului de risc acceptabil si repositionarea portofoliului in stransa legatura cu acesta*. In plus, *nevoia de lichiditati* pentru consumul personal pe o perioada de sase luni pana la un an ar fi salutar sa nu ne oblige la apelarea la resursele financiare investite pe bursa, in caz contrar meritand sa fie crescut nivelul de cash din portofoliu de pe acum.

Insa la ce ma voi referi in continuare este nivelul general, cel util oricarui investitor, unde *doua activitati* cred ca ajuta mai mult ca orice un investitor in aceasta perioada. Ele te vor sprijini pentru a putea discerne in noianul de informatii pe care orice corectie bursiera le produce si le vehiculeaza in media si in ecosistemul investitorilor de retail. *Nu intamplator, bursa devine mai populara atunci cand ea scade*, fiind bine-cunoscut apetitul media pentru informatiile negative, ce pare ca sunt mai bine consumate de catre publicul larg.



Cercetarea evenimentelor asemanatoare din trecut

Prima actiune de intreprins este de a revedea episoadele recente de scadere. Pana la urma, realismul acelor momente depaseste ca utilitate multimea de scenarii privind evolutia pietei, vehiculate in aceasta perioada. Este un exercitiu util pentru a masura efectul unor vanzari sau achizitii de actiuni efectuate in acele perioade. Un exercitiu facut cu confortul detasarii din prezent fata de momentele care, la fel ca acum, erau marcate de multa incertitudine.

De exemplu, in ultimii cinci ani am avut patru episoade de scadere mai importante survenite pe un trend general de crestere al bursei locale. Cauzele au fost diverse: legislative, sanitare, conflict militar si economice. Mai jos vom analiza comportamentul pietei in fiecare situatie.

Finalul anului 2018

Ordonanta 114/2018, care propunea masuri ce bulversau aproape toate sectoarele economice si care impuneau taxe suplimentare in domenii cheie, reprezentate si la cota Bursei de Valori Bucuresti, a fost anuntata de catre autoritati intr-o maniera total neasteptata pentru investitorii prezenti la BVB. Ca atare, reactia pietei a fost virulenta, bursa scazand extrem de rapid cu circa 20%.



Pe fundalul sanselor ca o parte din aceste masuri sa nu fie implementate (ceea ce in final s-a intamplat), piata s-a stabilizat si a avut nevoie de circa o luna si jumatate pentru a intra intr-un proces de revenire, pentru ca dupa inca patru luni sa depaseasca nivelul initial.

Inceputul anului 2020

Poate cel mai inedit episod de acest tip al ultimelor decenii bursiere, scaderea burselor datorate epidemiei de Covid19, a fost una de o amploare deosebita.

Anuntul privind "inchiderea" economiilor ca masura de securitate sanitara a produs depreciari de peste 30% la nivelul indicilor.





Pe masura ce societatile au trecut peste socul initial, la circa o luna dupa declansarea epidemiei, piata s-a calmat si a atins minimele. A urmat o lunga perioada de revenire, mai accentuata in prima ei parte. La finalul anului, intreaga pierdere era recuperata.

Iarna anului 2022

Invazia Ucrainei din luna februarie 2022 nu a fost un eveniment total neasteptat dupa invadarea Crimeei, din urma cu cativa ani. Insa majoritatea investitorilor sperau la un deznodamant al crizei militare fara un conflict militar deschis.

Inceputul brusc al invaziei militare a produs un soc resimtit puternic de piata locala, evident si din cauza apropierii geografice de zona de conflict. In circa trei saptamani, piata a pierdut 20%.

Ulterior, reactia peste asteptari a armatei ucrainene a redus semnificativ riscul unui conflict militar care sa implice Romania.

Ca atare, recuperarea a fost rapida, dupa circa doua luni piata reatingand nivelurile din zona in care se afla la declansarea conflictului.



Vara anului 2022

Al patrulea episod de scaderi semnificative bursiere a fost singurul, din aceasta perioada, legat eminamente de cauze economice. Ca un rezultat al aliantei anti-Rusia, pretul energiei la nivel european a crescut exploziv ceea ce s-a repercutat in nivelul inflatiei si implicit, ca raspuns de politica monetara, in intrarea pe un semnificativ trend de crestere al dobanzilor de referinta.

Trendul descendent a evoluat o luna si jumatate timp in care piata a scazut cu circa 17%. Dupa o stabilizare a pietei pe parcursul unei luni, am asistat la o revenire puternica a cotatiilor pe masura ce pietele bursiere

au inteles ca si in conditii economice mai proaste, exista crestere economica. In doar o luna de zile am revenit in zona de platou, de unde bursa scazuse la inceputul toamnei.





Cele patru episoade seamana intre ele. Incep cu scaderi abrupte, contin o perioada de abis, urmata de o stabilizare la nivelurile minimale. Ulterior piata revine, deseori cu o dinamica apropiata de cea a scaderii.

Aceste "gropi" din grafice sunt formate de ordine bursiere care genereaza vanzari semnificative de actiuni. De ce unii vand si cine sunt cei care cumpara in astfel de momente sunt bune intrebari. Pietele sunt condamnate la a stabili noi maxime istorice astfel incat cei care vand pierd si cei care cumpara castiga. Este o istorie confirmata de mai bine de 150 de ani, insa este un adevar care trebuie insusit intelegand detaliile si contextele istorice ale fiecarei perioade.

Vedem o confirmare si din graficul perioadei in care s-au intamplat cele patru evenimente de scadere descrise mai sus. In cei cinci ani, bursa a crescut de trei ori. Insa cei care au abordat gresit aceste momente nu au putut avea un avantaj in acest trend de crestere extraordinar.



De ce se fac astfel de greseli?

Pentru a intelege, ar trebui sa luam in vedere psihologia investitorilor si a pietei in perioadele de scadere accentuata. Este vorba despre *a doua activitate* despre cele care spuneam la inceputul acestui material ca ar trebui analizate, intelese si realizate de catre toti investitorii in momentele de scaderi accentuate pe piata.

Psihologia investitorilor intr-o piata bursiera descendenta

Chiar daca sunt sute de mii sau milioane de investitori prezenti pe o piata bursiera si sute sau mii de ordine de tranzactionare pe piata fiecarui emitent, la un anumit moment de timp exista un singur pret de tranzactionare, cel al ultimei tranzactii. Pentru a avea o tranzactie e nevoie ca in acelasi timp un investitor sa vrea sa vanda iar altul sa cumpere (acelasi numar de actiuni - la acelasi pret). Cum de este posibil acest lucru? In principal, pentru ca participantii (investitorii) au interese diferite pe piata.

Interesele diferite sunt generate de caracteristicile diferite ale investitorilor. Pentru a incerca o grupare, putem considera ca fiecare investitor face parte dintr-o anumita clasa, acest lucru trebuind sa fie inteles prin faptul ca se apropie cel mai mult de caracteristicile acelei clase.

Avem cel putin trei mari categorii (clase) de investitori, grupati in principal dupa orizontul investitional si dupa obiectivele investitionale. Exista o prima clasa a investitorilor profesionali care *domina piata la nivelul activelor bursiere detinute si a volumelor de tranzactionare*. Dupa cum rezulta si din denumirea lor, fac tranzactii cu scop profesional, administrand active



financiare conform unor politici si strategii bine definite si asumate. Ca atare, actioneaza eminamente pe baza unor date obiective, analize si strategii de piata fiind foarte putin influentati de sentimentul de moment al pietei.

O a doua clasa de investitori sunt investitorii obisnuiti (de retail) care *trateaza bursa ca pe un loc mai bun pentru a-si plasa rezervele financiare acumulate*. Scenariul lor principal este o prezenta pe termen lung pe piata si au ca obiectiv sa detina emitenti de calitate la care incearca sa construiasca o detinere semnificativa la un pret de achizitie cat mai bun. Ulterior, vor beneficia de aprecierea cotatei bursiere si de eventualele dividende distribuite. Pentru ei nu este atat de relevant pretul de moment al pietei, ci perspectivele afacerii din spatele actiunilor bursiere detinute. Aloca mai mult timp informarii si analizelor bursiere, insa intr-o oarecare masura sunt si ei afectati la nivelul activitatii bursiere de sentimentul de moment al pietei.

O a treia categorie de investitori sunt investitorii obisnuiti (de retail) care *doresc sa beneficieze de trendurile ascendente ale pietei*. Deoarece bursa genereaza pe termen lung randamente mai mari decat nivelul mediu bonificat de dobanzile bancare, iar uneori inregistreaza miscari descendente rezulta ca atunci cand creste dinamica poate fi una spectaculoasa (am testat in ultimul an aceasta realitate). Acesti investitori, cu un cert comportament speculativ, au ca scop folosirea trendului de crestere pe durate scurte de timp. Sunt foarte atenti la pretul de moment al unei actiuni, iar daca tendinta pietei devine descendenta ies rapid din piata. Sunt cei care *"merg cu trendul"*.

Aceste clase de investitori, diferiti prin obiective si mod de actiune, coexista in timpuri normale pe bursa. Din balansul activitatii lor rezulta trendul general al bursei.

Atunci cand, din varii motive, o categorie de investitori va domina peisajul bursier, cu siguranta caracteristicile ei isi vor pune amprenta asupra evolutiilor pietei bursiere. In momentele de incertitudine sau atunci cand apar informatii negative, primele doua categorii tind sa devina mult mai prudente si au o prezenta firava in piata. Fie vor mai multe informatii pentru a-si clarifica strategia de investitii, fie intuind ca este posibil sa urmeze preturi mai mici ale actiunilor in urmatoarea perioada, decid sa aiba rabdare pentru a verifica aceasta ipoteza.

In astfel de momente, piata tinde sa fie dominata de prezenta si actiunea investitorilor de retail cu tendinte speculative. Vedem un vartej de ordine de vanzare (frica ca tendul de crestere s-a inversat) si de cumparare (speranta unor reveniri rapide ale cotatei dupa scaderi substantiale) dar care implacabil duc piata in jos. Scaderea se dezvolta pana la nivelul in care celelalte doua categorii de investitorii revin la cumparare. Acesta este tiparul fiecarui episod de scadere din trecut, perioade caracterizate de scaderi ample si lichiditate bursiera scazuta.

Ca atare, cei care privesc la evolutia pietei, in momentele cu volatilitate mare, cautand sa se inspire pentru politica lor de investitii gresesc. In astfel de momente ar trebui, mai mult ca oricand, sa te uiti spre situatia financiara a companiilor, spre datele generale din economie si nu spre o piata dominata de un spirit speculator excesiv.



Nu trebuie inteles ca orice scadere este obligatoriu un bun moment de cumparare, desi majoritatea sunt. Insa ce nu trebuie uitat in astfel de momente sunt cateva dintre adevarurile omniprezente pe pietele bursiere.

Pe termen scurt, piata este expresia asteptarilor, sperantelor sau iluziilor investitorilor. Pe termen lung, este expresia performantei financiare a fiecarui emitent potentata de calitatea mediului economic unde isi desfasoara activitatea.

Nu trebuie sa uiti carei categorii de investitorii apartii. Folosind instrumente si strategii potrivite altei categorii, ai sanse crescute de esec. Consecventa strategiei de investitie asumate initial este foarte importanta, nu schimba regulile dupa care investesti de pe o zi pe alta.

Ce pentru unii este o pierdere, pentru altii este o oportunitate. Incearca sa iei avantaj pe piata atunci cand comportamentul general al investitorilor renunta pe moment la instrumentele rationale, cedand in fata sentimentelor puternice cum sunt frica si lacomia.

Pe bursa, iesirea din zona de confort nu este buna, revino cat mai repede acolo. Cat timp esti confortabil cu sumele investite, structura si compozitia portofoliului, esti ferit de marile greseli bursiere. Evident, cea mai mare greseala este sa renunti la a investi, la a fi prezent pe piata bursiera. Si asta pentru ca bursele intotdeauna revin, mai repede sau mai tarziu. Exista o garantie pentru asta? Pe bursa nimic nu este garantat, dar atat timp cat economiile tind sa creasca in mod natural, acest lucru se va intampla.

Pentru a vedea cum afli cand vine scaderea pe burse, poti consulta [acest material](#).

Alin Brendea

Septembrie 2024



*Primesti informatie optimizata si relevanta pentru tine!
Cum?*

Rapoarte zilnice

Dimineata si seara iti trimitem stirile „calde” din piata, ultimele informatii cu impact asupra pietei bursiere. Morning Brief si Raportul Zilnic reprezinta legatura ta directa cu ceea ce este relevant cu mediul bursier.

Raportul saptamanal

Ce s-a intamplat saptamana aceasta pe bursa, ce stiri au miscat preturile, ce actiuni au fost cele mai tranzactionate, ce a crescut si ce a scazut, cum au evoluat actiunile pe sectoare si nu numai.

Editoriale

Opinii ale specialistilor Prime Transaction privind evenimente bursiere, trenduri economice sau orice alte evolutii cu impact asupra pietelor bursiere.

Intra in Prime Analyzer apasand pe „Prime Analyzer” dupa ce te autentifici si informeaza-te in fiecare zi!

Descopera in Prime Analyzer: Graficele pentru toti emitentii, Comparatia Rapida, Rezultatele financiare, Calendar Financiar, Stirile sortate pe emitent, Indicatori financiari, Fise de emitent si multe altele...



Romania, Bucuresti, Sector 3, str. Caloian Judetul nr.22, 031114

+4021 321 40 88; +4 0749 044 045

E-mail: office@primet.ro; fax: +4021 321 40 90

Decizie CNVM Nr. 1841/17.06.2003

WWW.PRIMET.RO



Politica SSIF Prime Transaction SA privind recomandarile pentru investitii in instrumente financiare

Materialele ce contin sau ar putea contine recomandari de investitii realizate de catre SSIF Prime Transaction SA au un scop informativ; SSIF Prime Transaction SA nu isi asuma responsabilitatea pentru tranzactiile efectuate pe baza acestor informatii. Datele utilizate pentru redactarea materialului au fost obtinute din surse considerate de noi a fi de incredere, insa nu putem garanta corectitudinea si completitudinea lor. SSIF Prime Transaction SA si autorii acestui material ar putea detine in diferite momente valori mobiliare la care se face referire in aceste materiale sau ar putea actiona ca formator de piata pentru acestea. Materialele pot include date si informatii publicate de societatea emitenta prin diferite mijloace (rapoarte, comunicate, presa, hotarari AGA/AGEA etc.) precum si date de pe diverse pagini web.

SSIF Prime Transaction SA avertizează clientul asupra riscurilor inerente tranzacțiilor cu instrumente financiare, incluzând, fără ca enumerarea să fie limitativă, fluctuația prețurilor pieței, incertitudinea dividendelor, a randamentelor și/sau a profiturilor, fluctuația cursului de schimb. Materialele ce conțin recomandări de investiții realizate de către SSIF Prime Transaction SA au un scop informativ, SSIF Prime Transaction SA nu își asumă responsabilitatea pentru tranzacțiile efectuate pe baza acestor informații. SSIF Prime Transaction SA avertizează clientul că performanțele anterioare nu reprezintă garanții ale performanțelor viitoare.

Decizia finala de cumparare sau vanzare a acestora trebuie luata in mod independent de fiecare investitor in parte, pe baza unui numar cat mai mare de opinii si analize.

SSIF Prime Transaction SA si realizatorii acestui raport nu isi asuma niciun fel de obligatie pentru eventuale pierderi suferite in urma folosirii acestor informatii. De asemenea nu sunt raspunzatori pentru veridicitatea si calitatea informatiilor obtinute din surse publice sau direct de la emitenti. Daca prezentul raport include recomandari, acestea se refera la investitii in actiuni pe termen mediu si lung. SSIF Prime Transaction SA avertizeaza clientul ca performantele anterioare nu reprezinta garantii ale performantelor viitoare.

Istoricul rapoartelor publicate si a recomandarilor formulate de SSIF Prime Transaction SA se gaseste pe site-ul www.primet.ro, la sectiunea „Informatii piata”/”Materiale analiza”. Rapoartele sunt realizate de angajatii SSIF Prime Transaction SA, dupa cum sunt identificati in continutul acestora si avand functiile descrise in acest site la rubrica *echipa*. Raportul privind structura recomandarilor pentru investitii ale SSIF Prime Transaction SA, precum si lista cu potentiale conflicte de interese referitoare la activitatea de cercetare pentru investitii si recomandare a SSIF Prime Transaction SA pot fi consultate [aici](#).

Rapoartele se pot actualiza/modifica pe parcurs, la momentul la care SSIF Prime Transaction SA considera necesar. Data la care se publica/modifica un raport este identificata in continutul acestuia si/sau in canalul de distributie folosit.

Continutul acestui raport este proprietatea SSIF Prime Transaction SA. Comunicarea publica, redistribuirea, reproducerea, difuzarea, transmiterea, transferarea acestui material sunt interzise fara acordul scris in prealabil al SSIF Prime Transaction SA.

SSIF Prime Transaction SA aplica masuri de ordin administrativ si organizatoric pentru prevenirea si evitarea conflictelor de interese in ceea ce priveste recomandarile, inclusiv modalitati de protectie a informatiilor, prin separarea activitatilor de analiza si research de alte activitati ale companiei, prezentarea tuturor informatiilor relevante despre potentiale conflicte de interese in cadrul rapoartelor, pastrarea unei obiectivitati permanente in rapoartele si recomandarile prezentate.

Investitorii sunt avertizati ca orice strategie, grafic, metodologie sau model sunt mai degraba forme de estimare si nu pot garanta un profit cert. Investitia in valori mobiliare este caracterizata prin riscuri, inclusiv riscul unor pierderi pentru investitori.

Autoritatea cu atributii de supraveghere a SSIF Prime Transaction SA este Autoritatea de Supraveghere Financiara, <http://www.asfromania.ro>

Aceste informatii sunt prezentate in conformitate cu Regulamentul delegata (UE) 565/2017 si Directiva 2014/65/UE.



Romania, Bucuresti, Sector 3, str. Caloian Judetul nr.22, 031114

+4021 321 40 88; +4 0749 044 045

E-mail: office@primet.ro; fax: +4021 321 40 90

Decizie CNVM Nr. 1841/17.06.2003

WWW.PRIMET.RO